

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สิ่งแวดล้อมเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต มนุษย์จำเป็นต้องสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมไปตลอดช่วงในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ อากาศ บ้านเรือน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ และไม่ว่าจะเป็นสิ่งแวดล้อมในสถานที่ใดๆ หากมนุษย์ไม่ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดทั้งผลเสียต่อมนุษย์ และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมอีกด้วย ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพียงแค่ภายในชุมชนหนึ่งเท่านั้น แต่มันสามารถขยายวงกว้างส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่แบบไม่มีที่สิ้นสุด ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อสุขภาพของประชาชนมากมาย ไม่ใช่แค่เพียงมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ ที่เราเห็นกันทั่วไปเท่านั้น ในการเพิ่มจำนวนประชากรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพแวดล้อมของเราเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากผลของการขยายตัวของเมืองและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หากไม่มีการวางแผนที่ดีแล้ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจกลายเป็นปัญหาหมอกพิษ ซึ่งเป็นอันตรายต่อมนุษย์ได้เมื่อสารมลพิษเหล่านั้นได้แปลกปลอมเข้ามาในอาหารที่จำเป็นต้องบริโภคอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจปนเปื้อนมาโดยความบังเอิญหรือโดยความตั้งใจ การใช้สารเคมีเพื่อการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ซึ่งในขณะนี้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน อาจปนเปื้อนมาจากแหล่งผลิตทางการเกษตร โดยที่ผู้ซื้อหรือผู้ขายภายในตลาดที่รับมาโดยไม่ทราบ ซึ่งโทษจากการตกค้างของสารเคมีเหล่านั้นมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

ตลาดสดเป็นสถานที่ที่คนไทยใช้ในการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการอุปโภคและบริโภคมาช้านาน นอกจากจะเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า และอาหารต่าง ๆ นานาชนิดแล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดสดในหลักของนิเวศวิทยาการถ่ายเทพลังงานก็เปรียบเสมือนเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของห่วงโซ่อาหาร และอยู่ในช่วงกลางของเส้นทางสู่สุขภาพที่ดี (from Farm to Table) ตลาดสดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง เปรียบได้กับจุดศูนย์กลาง รวบรวมอันตรายที่มาจากแหล่งผลิต การขนส่ง และตัวพ่อค้าแม่ค้าที่จำหน่ายสินค้าอาหารในตลาดสด เนื่องจากการปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาจเกิดขึ้นจากตัวผู้ค้าปลีกในตลาดสดเองที่คำนึงเพียงการแข่งขันทางการค้า หรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย, 2546) ในอดีตชนบทของประเทศไทย ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและหัตถกรรมที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพึ่งพาตนเอง รูปแบบการค้าเป็นเพียงการค้า

ขายภายในสังคมระดับหมู่บ้าน โดยมีการแลกเปลี่ยนสินค้าจากผลผลิตที่ปลูกได้เองภายในครัวเรือนภายในหมู่บ้าน เช่น อาหาร ผลไม้ พืชผักสวนครัว รวมทั้งหัตถกรรมพื้นบ้านต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างหมู่บ้าน พ่อค้าได้นำสินค้าที่ผลิตได้นำออกจำหน่ายตามหมู่บ้าน และจำนวนสินค้าที่ขายยังมีไม่มากนัก จึงยังไม่มีการจัดตั้งตลาดอย่างถาวร ต่อมาได้มีการจัดสถานที่ใช้เป็นแหล่งค้าขายสำหรับพ่อค้าและแม่ค้า เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า ซึ่งทำให้ประชากรในชุมชนได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ในอดีตโครงสร้างของตัวอาคารภายในตลาดมีลักษณะโครงสร้างที่ไม่แน่นอน อาคารเป็นลักษณะแบบลานโล่งกว้าง การจัดวางสินค้าของผู้ขาย ส่วนใหญ่ทำด้วยไม้หรือวางขายกับพื้น ซึ่งยังไม่มีการจัดวางที่แน่นอน สินค้าส่วนใหญ่ที่นำมาขายเป็นผลผลิตทางการเกษตร ในปัจจุบันจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวทั้งภาคเศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่อง ระบบการค้าขายแบบดั้งเดิมที่เคยแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันระหว่างหมู่บ้าน เปลี่ยนไปตามกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงทำให้ความต้องการในการอุปโภคและบริโภคของประชาชนเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับจำนวนผู้ขายสินค้าภายในตลาดมีจำนวนมากขึ้นและมีสินค้าจำหน่ายมากมายหลายชนิด ดังนั้นพัฒนาการของตลาดจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในปัจจุบันนิยมบริโภคอาหารนอกบ้านกันมากขึ้น จากร้านอาหารริมทาง ห้างสรรพสินค้าภัตตาคารที่ไม่ได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบการค้าซื้อสินค้าวัตถุดิบจากตลาดสด ซึ่งไม่สามารถทราบได้เลยว่าสินค้านั้นมีสิ่งปลอมปนอันตรายอะไรบ้าง ดังนั้นภาครัฐและกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายสนับสนุน โดยกรมอนามัยได้จัดทำโครงการตลาดสดน่าซื้อ ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 เพื่อแก้ไขและพัฒนาตลาดสดให้ได้มาตรฐาน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของคนไทยให้แข็งแรง มีการจำหน่ายสินค้าปลอดพิษ ปลอดภัย ไม่ปลอมปน โดยมีตลาดได้เข้าร่วมโครงการทั่วประเทศ 544 แห่ง พัฒนาได้มาตรฐานด้านการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม 139 แห่ง ขึ้นพื้นฐาน 115 แห่ง ชั้นดี 21 แห่ง ชั้นดีมาก 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.56 จากจำนวนตลาดสดประเภท 1 จำนวน 1,348 แห่ง (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย, 2546) และจากการดำเนินงานด้านสุขาภิบาลที่ผ่านมาของกองสุขาภิบาลอาหาร กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการสำรวจจำนวนตลาดในปีพ.ศ. 2542 พบว่ามีจำนวนตลาดทั่วประเทศทั้งสิ้น 1,802 แห่ง ส่วนใหญ่ไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวนตลาดที่เข้าเกณฑ์มาตรฐานเพียง 177 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.8 (กองสุขาภิบาลอาหาร กรมอนามัย, 2545) จากสถิติดังกล่าว

เห็นได้ว่ายังมีจำนวนตลาดที่ไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานเป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่ยังประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาด ในด้านสุขลักษณะทั่วไปของตลาด การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำคั้นน้ำใช้ การจัดการน้ำเสีย การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการสัตว์และแมลงพาหะนำโรค การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาของการปฏิบัติตัวไม่ถูกสุขลักษณะของผู้ขายและผู้ช่วยขายด้วย ซึ่งผลกระทบจากตลาดไม่ถูกสุขลักษณะนั้นมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน อาหารที่จำหน่ายภายในตลาดมีโอกาสถูกปนเปื้อนจากเชื้อโรค ทำให้เกิดโรคติดต่อทางอาหาร เมื่อประชาชนซื้ออาหารที่ถูกปนเปื้อนไปบริโภค อาจทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อทางอาหารและน้ำ เช่น อหิวาตกโรค บิด ไทฟอยด์ อาหารเป็นพิษ ไวรัสตับอักเสบเอ เป็นต้น นอกจากนี้ตลาดที่ไม่ถูกสุขลักษณะจะกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดโรคระบาดขึ้นในมนุษย์ได้นอกจากมีผลกระทบต่อ สุขอนามัยของประชาชนและชุมชนแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมภายในตลาดและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนอีกด้วย

สาธารณสุขลำปางตรวจพบ “เนื้อปลากรายบด” มีสารอันตรายปลอมปนเดือนประชาชนระวังบริโภคอาจถึงตาย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง สุ่มเก็บตัวอย่างอาหารที่เสี่ยงต่อการใส่สารต้องห้ามในตลาดสดเขตเทศบาลนครลำปาง ตรวจพบ “เนื้อปลากรายบด และทอดมันปลากราย” มีสารบอแรกซ์หรือน้ำประสานทองปนเปื้อน ทำให้อาหารหยุ่นกรอบคงตัวได้นานและไม่บูดเสียง่าย หากร่างกายโดยเฉพาะผู้ใหญ่ได้รับเข้าไป 15 กรัมและเด็กได้รับ 5 กรัมก็อาจจะทำให้อาเจียนเป็นเลือดและอาจตายได้ น.พ.ประดิษฐ์ วินิจกุล นายแพทย์สาธารณสุขลำปาง กล่าวว่าตามที่กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขได้ดำเนินงานเฝ้าระวังความปลอดภัยในอาหารตามโครงการบริโภคอย่างฉลาด ผลิตภัณฑ์สุขภาพปลอดภัยของจังหวัดลำปาง โดยมีการสุ่มเก็บตัวอย่างอาหารที่เสี่ยงต่อการใส่สารต้องห้ามในตลาดสดเขตเทศบาลนครลำปาง ตั้งแต่เดือน ต.ค. 2545 จนถึง ก.พ.2546 โดยประเภทของสารอาหารที่ตรวจ คือ บอแรกซ์ ฟลอมารีน สารฟอกขาว สารกันรา และยาฆ่าแมลง พบว่าอาหารที่มีความน่าเป็นห่วงมากที่สุดคือเนื้อปลากรายบด และทอดมันปลากราย เพราะจากการสุ่ม 5 ตัวอย่าง ตรวจพบทั้ง 5 ตัวอย่างซึ่งสารบอแรกซ์ หรือสารน้ำประสานทองนั้น เป็นสารที่ทำให้อาหารหยุ่นกรอบคงตัวได้นาน และไม่บูดเสียง่าย ซึ่งถ้าหากร่างกายโดยเฉพาะผู้ใหญ่ได้รับเข้าไป 15 กรัม และเด็กได้รับ 5 กรัมก็อาจจะทำให้อาเจียนเป็นเลือดและอาจตายได้ ฉะนั้นจึงขอเตือนให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการซื้อและบริโภคอาหารที่มีลักษณะดังกล่าว หรือแข็งตัวผิดปกติ เช่น ทอดมันปลากราย เนื้อปลากรายบด เนื้อหมูที่แข็งกดแล้วแดงหรือผิดที่มีเงาเคลือบมันคล้ายกระจก (สรินยา กิจจาร์ภัย, 2546)

ตลาดสดเกาะคา เป็นตลาดของเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เริ่มก่อสร้างตลาดเมื่อปี พ.ศ 2480 ซึ่งเปิดดำเนินการมาเป็นระยะเวลากว่า 66 ปี ตั้งอยู่ตรงข้ามกับโรงงานน้ำตาล เริ่มแรกมีเนื้อที่จำนวน 2 ไร่ในปัจจุบันมีจำนวน 4 ไร่ สินค้าที่จำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทผักสด ผลไม้ที่ปลูกภายในครัวเรือนทั่วไป ในอดีตผู้ขายและผู้ซื้อในตลาดยังมีจำนวนไม่มากนัก ความเป็นชุมชนยังไม่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดจึงยังไม่เกิด ต่อมาได้มีประชาชนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากขึ้น จึงทำให้บริเวณตลาดสดกลายเป็นแหล่งชุมชนที่อยู่อาศัยขนาดใหญ่ จากการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ตลาดสดเกาะคาได้พัฒนาไปสู่การเป็นตลาดขนาดใหญ่ เป็นศูนย์รวมของสินค้ามากมายหลายชนิด มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะมาโดยตลอดในเรื่องของสุขลักษณะทั่วไปของตลาด มีการปรับปรุงการจราจร ทางเดินภายในตลาด การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำเสีย การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการสัตว์และแมลงพาหะนำโรค การทำความสะอาด การควบคุมดูแลผู้ขายและผู้ช่วยขายในการปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดนั้น ยังประสบกับปัญหาในการจัดการ ส่วนใหญ่ผู้ขายในตลาดยังคงปฏิบัติตัวไม่ถูกสุขลักษณะ วางจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ทำให้ผู้ซื้อไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร อีกทั้งการจราจรบริเวณด้านหน้าตลาดค่อนข้างติดขัด ส่งผลทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ เกิดควันพิษและฝุ่นละอองกระจายไปทั่วบริเวณท้องถนน สิ่งปนเปื้อนในอากาศเหล่านี้ ยังเข้าไปปะปนอยู่ในอาหารที่ไม่มีภาชนะปกปิดอย่างมิดชิด

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตลาดสด เนื่องจากตลาดสดเกาะคาเป็นตลาดสดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในอำเภอเกาะคา เป็นตลาดประเภทค้าปลีกที่มีจำนวนผู้ใช้บริการจากหลากหลายพื้นที่ และยังเป็นเส้นทางลัดผ่านไปสู่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือ จึงทำให้ตลาดสดเกาะคาเป็นตลาดที่มีนักท่องเที่ยวใช้เป็นเส้นทางผ่านมากที่สุดของอำเภอ ในช่วงของฤดูการท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวจากหลากหลายจังหวัด สร้างรายได้ให้แก่ตลาดสดเกาะคาเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาที่ควรจะต้องนำมาศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อต้องการทราบว่าตลาดสดเกาะคามีรูปแบบการบริหารจัดการตลาดอย่างไร ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดเกาะคาในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุใด ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในตลาดสดมีผลกระทบอย่างไรบ้าง เจ้าของตลาดและผู้ขายปฏิบัติตนอย่างไรต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในบริเวณตลาดสดเกาะคา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ โดยทำการศึกษาบริบทของตลาดและพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของเจ้าของตลาดและผู้ขาย ศึกษาความรับผิดชอบของเจ้าของตลาดและ

ผู้ขายต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในบริเวณตลาดสด รวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดของผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคที่ได้มาใช้บริการภายในตลาดจะได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ และยังเป็นการปลูกจิตสำนึกของเจ้าของตลาดและผู้ขายต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อผู้บริโภคจะได้มีสุขภาพอนามัยที่ดี และลดความเสี่ยงภัยในสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาต้องพึ่งพายู่นั้นให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบทของตลาดและพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของเจ้าของตลาดและผู้ขายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตลาดสดเกาะคา
2. เพื่อศึกษาความรับผิดชอบของเจ้าของตลาดและผู้ขายต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดเกาะคา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดเกาะคาของผู้ขายและผู้ซื้อ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาบริบทของตลาด โดยศึกษาสภาพทั่วไปทางกายภาพของตลาด อาคารสถานที่ตั้ง และศึกษาในประเด็นของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของเจ้าของตลาดและผู้ขาย ในเรื่องของสัญลักษณ์ทั่วไปของตลาด การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำดื่มน้ำใช้ การจัดการน้ำเสีย การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการสัตว์และแมลงพาหะนำโรค การทำความสะอาดตลาด สัญลักษณ์ของผู้ขาย
2. ศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในบริเวณตลาดสดในปัจจุบัน
3. ศึกษาความรับผิดชอบของเจ้าของตลาดและผู้ขายต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในบริเวณตลาดสดในเรื่องของสัญลักษณ์ทั่วไปของตลาด การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำดื่มน้ำใช้ การจัดการน้ำเสีย การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการสัตว์และแมลงพาหะนำโรค การทำความสะอาด การปฏิบัติตนของผู้ขายในเรื่องของการแต่งกายและสุขภาพอนามัยของผู้ขาย
4. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดของผู้ขายและผู้ซื้อ

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

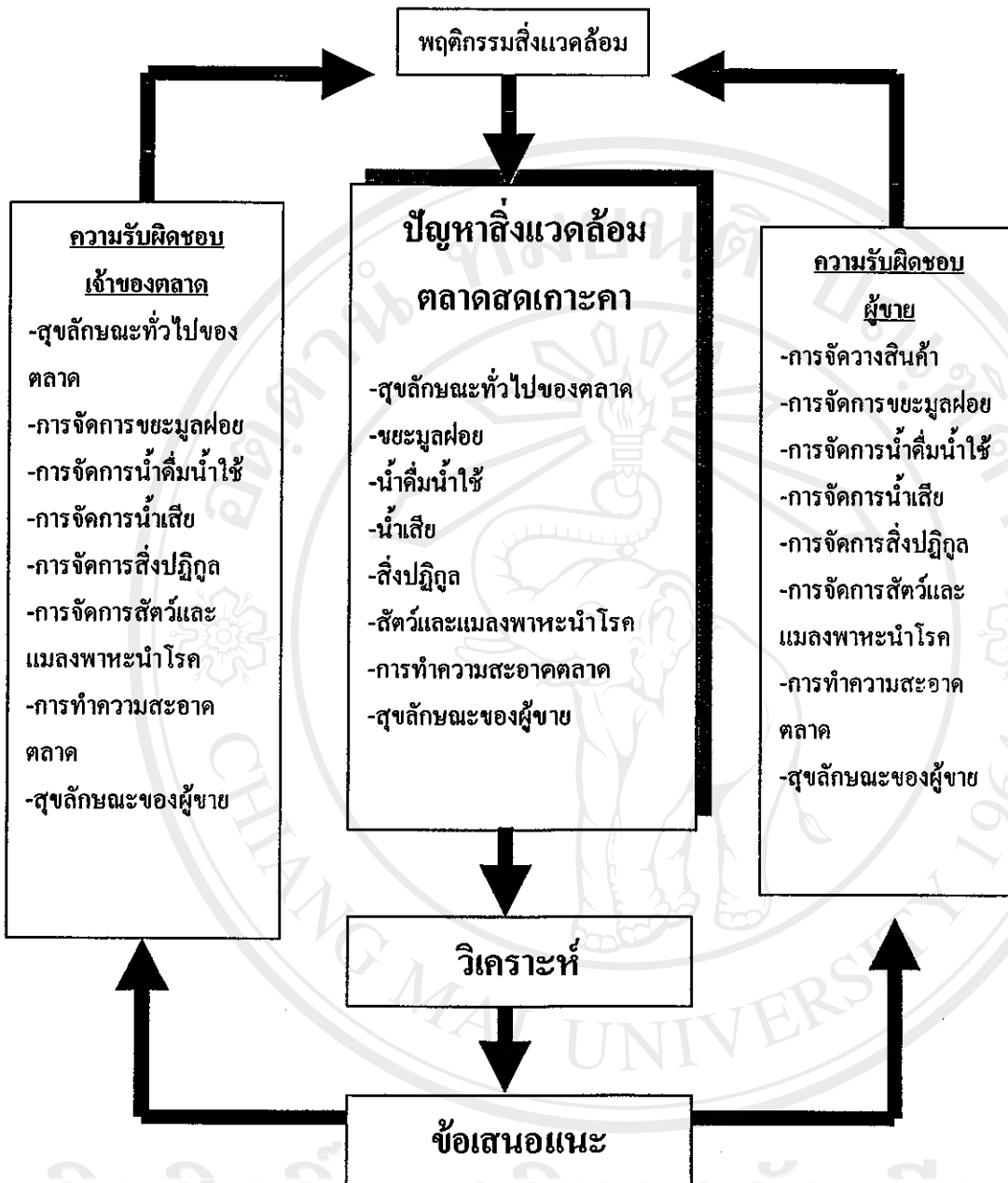
เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะตลาดสดเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่หน้าบริเวณ โรงงานน้ำตาลมีเนื้อที่จำนวน 4 ไร่โดยประมาณ

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ (1) เจ้าของตลาดซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการและรับผิดชอบตลาดสดเกาะคาทั้งหมด (2) ผู้ขายที่ใช้พื้นที่ตลาดสดเกาะคาในการประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ขายเพื่อใช้ในการศึกษารุ่นนี้ประกอบด้วยผู้ขายอาหารสด อาหารปรุงสำเร็จ อาหารแปรรูป สินค้าที่ไม่ใช่อาหาร (3) ผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคที่มาใช้บริการสินค้าภายในตลาดสดเกาะคา

1.4 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาความรับผิดชอบของเจ้าของตลาดและผู้ขายต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดเกาะคา จังหวัดลำปาง ได้ดังนี้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา

ตลาดสดเกาะคา หมายถึง สถานที่ซึ่งจัดไว้ให้ผู้ขายใช้เป็นที่ชุมนุมเป็นประจำ เพื่อจำหน่ายสินค้าต่างๆ โดยสินค้าที่จำหน่ายส่วนใหญ่ ได้แก่ อาหารแห้ง เนื้อสัตว์ ผักผลไม้ หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้วเสีง่าย รวมทั้งสินค้าอื่นๆที่ไม่ใช่อาหารมีกิจกรรมเกี่ยวกับการค้าขายที่ต่อเนื่องกับพื้นที่ตลาดสดและแผงลอยต่างๆ ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสด หมายถึง มลภาวะต่างๆ ความไม่สะอาด และความไม่ปลอดภัยในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในตลาดสดไม่ถูกสุขลักษณะ ปัญหาสภาพแวดล้อมภายในตลาดสดสามารถแยกประเด็นปัญหาในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ปัญหาสุขลักษณะทั่วไปของตลาด เช่น การจราจรไม่ดี ถนนบริเวณรอบตลาด ชำรุด พื้นของตลาดชำรุดมีน้ำท่วมขัง วางสินค้าเกะกะไม่เป็นระเบียบ ทางเดินภายในตลาดแคบ เป็นต้น
2. ปัญหาขยะมูลฝอย เช่น ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงที่รองรับขยะมูลฝอย ทำให้ขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาดไม่น่าดู การเก็บขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะและเก็บขยะไม่หมด ทำให้มูลฝอยตกค้าง และมีน้ำเสียไหลจากกองมูลฝอย ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น คุณภาพของน้ำที่นำมาใช้ประกอบอาหาร และนำมาล้างทำสะอาดภาชนะอุปกรณ์ต่างๆไม่สะอาด
3. ปัญหาน้ำดื่มมาใช้ เช่น ไม่มีการบริการน้ำดื่มน้ำใช้ภายในตลาด ไม่จัดวางเป็นระบบท่อ ทำให้ไม่เกิดความสะดวกในการใช้ คุณภาพของน้ำไม่สะอาด เป็นต้น
4. ปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆของผู้ขาย เช่น รางระบายน้ำอุดตัน ทำให้น้ำขังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง และมีกลิ่นเหม็น พื้นผิวไม่เรียบมีน้ำขัง ทำให้เกิดความเฉอะแฉะภายในตลาด เนื่องจากการชำระล้างสินค้า เป็นต้น
5. ปัญหาสิ่งปฏิกูล เช่น ห้องน้ำ และห้องส้วมสกปรก ไม่ได้มาตรฐาน ทั้งในด้านจำนวน และสุขลักษณะของส้วม เป็นต้น
6. ปัญหาสัตว์และแมลงพาหะนำโรค เช่น ไม่มีการป้องกันควบคุมหนู แมลงวัน และแมลงสาบ เป็นต้น
7. ปัญหาการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีการล้างทำความสะอาดตลาด ให้ถูกสุขลักษณะ และการขาดความตระหนักในด้านสุขลักษณะของของตลาด ซึ่งทำให้มีผลต่อคุณภาพของสินค้าที่จำหน่ายภายในตลาด และมีผลต่อผู้บริโภคที่มาใช้บริการภายในตลาด

8. ปัญหาสุขภาพลักษณะของผู้ขาย เช่น การปฏิบัติตัวไม่ถูกสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้ขาย โดยขายสินค้าในขณะที่เป็นโรคติดต่อ การแต่งกายไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและไม่สะอาดรัดกุม

พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของเจ้าของตลาดและผู้ขาย หมายถึง การกระทำของเจ้าของตลาดและผู้ขายที่แสดงออกถึง การบริหารกิจการตลาด ในอันที่จะก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆ ทั้งขยะมูลฝอย น้ำเสีย ฝุ่นละออง พาหะนำโรค และกลิ่นต่างๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมภายในตลาด รวมทั้งการกระทำที่แสดงออกถึงการดูแลและควบคุมกิจการของตนภายในตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะ ในเรื่องของสุขลักษณะทั่วไปของตลาด การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการน้ำคั้นน้ำใช้ การจัดการน้ำเสีย การจัดการสิ่งปฏิกูล การจัดการสัตว์และแมลงพาหะนำโรค การทำความสะอาดตลาด สุขลักษณะของผู้ขาย

ความรับผิดชอบของเจ้าของตลาดและผู้ขาย หมายถึง พฤติกรรมของเจ้าของตลาดและผู้ขายที่แสดงออกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำในการดูแลและควบคุมกิจการของตนให้ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาลตลาด และมีความตั้งใจที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในบริเวณตลาดสดให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี